

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Дмитро БАБЕНКО

Гарант освітньої програми

доктор ~~5-2~~ наук, професор

Михайло ГИЛЬ

« 13 » 06 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

Галузь знань	16 Хімічна інженерія та біоінженерія
Спеціальність	162 Біотехнології та біоінженерія
Освітньо-професійна програма	Освітньо-професійна програма «Біотехнології та біоінженерія» підготовки здобувачів вищої освіти другого магістерського рівня вищої освіти
Освітній ступінь	Магістр
Семестр	Перший
Форма здобуття освіти	денна
Викладачі	Прогонюк Людмила Юріївна, кандидат юридичних наук, доцент, progluda@i.ua

Розглянуто на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки

Протокол № 11 від «13» червня 2024 року.

Завідувач кафедри

Альона КЛЮЧНИК

Схвалено науково-методичною комісією факультету менеджменту.

Протокол № 11 від «20» червня 2024 року.

Голова науково-методичної комісії

Ганна ТАБАЦКОВА

Схвалено на засіданні вченої ради факультету технології виробництва і переробки продукції тваринництва, стандартизації та біотехнології.

Протокол № 13 від «25» червня 2024 року.

Голова вченої ради

Михайло ГИЛЬ

Миколаїв

2024

1. Призначення навчальної дисципліни	Указом Президента України „Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні” від 27 квітня 2001 р. № 285/2001 вивчення курсу „Інтелектуальна власність” передбачено в усіх вищих навчальних закладах України. Така необхідність зумовлюється тим, що успішний розвиток будь-якої держави, суспільства в сучасних умовах неможливий без належної інтелектуалізації суспільно корисної діяльності. Так, інтелектуальна, творча діяльність визначає зміст і напрями соціально-економічного розвитку України. З переходом від планової до ринкової економіки в умовах входження України до світової спільноти суттєво зросла роль в економічному та соціальному розвитку суспільства результатів розумової (творчої) праці людини, до яких відносять: винахід, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення, сорти рослин і породи тварин, комерційні тасмниці, твори літератури і мистецтва, бази даних, комп’ютерні програми, фонограми та відеограми тощо. Ці та інші результати розумової праці мають назву „об’єкти права інтелектуальної власності”, або „інтелектуальну власність”.
2. Мета навчальної дисципліни	Метою курсу є вивчення та засвоєння студентами основних понять, інститутів, принципів та джерел правового регулювання відносин, пов’язаних із творчою, інтелектуальною діяльністю, як на національному, так і на міжнародному рівні. Цей навчальний курс покликаний сприяти поглибленому вивченню положень Цивільного кодексу України 2004 р. (книга IV), спеціального законодавства України про інтелектуальну власність: „Про авторське право і суміжні права”, „Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”, „Про охорону прав на промислові зразки” та ін., які мають не тільки теоретичне, а й практичне значення.
3. Компетентності	Інтегральні компетентності: Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми біотехнологій та біоінженерії, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. Загальні компетентності: K07. Здатність захищати інтелектуальну власність, зокрема патентувати винаходи у біотехнології. K10. Здатність розробляти та реалізовувати комерційні та науково-технічні плани і проекти в галузі біотехнології з урахуванням всіх аспектів вирішуваної проблеми, включаючи технічні, виробничі, експлуатаційні, комерційні, правові, питання охорони праці і навколишнього середовища. K16. Здатність застосовувати проблемно-орієнтовані методи аналізу та оптимізації біотехнологічних процесів, управління виробництвом, мати навички практичного впровадження наукових розробок.

4. Заплановані результати навчальної дисципліни	Програмні результати навчання: ПРО1. Вміти здійснювати патентний пошук, знаходити та обробляти необхідну науково-технічну інформацію; самостійно скласти заявку на винахід ПРО2. Знати вітчизняне та міжнародне законодавство у сфері авторського права. Вміти захищати свою інтелектуальну власність та уникати порушень інтелектуальної власності інших осіб.		
5.Опис дисципліни	навчальної	Всього годин/кредитів за навчальним планом, з них: - лекції - практичні заняття - самостійна робота	90/3,000 16/0,533 16/0,533 58/1,934

Календарний план* -

№ з/п	Найменування тем	Розподіл навчального часу, годин		
		ЛК	ПЗ	сам. робота
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини			
1.	Поняття інтелектуальної власності	2	2	8
2.	Загальні положення про право інтелектуальної власності	2	2	6
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності			
3.	Мета і принципи правової охорони	2	2	6
4.	Охорона прав на об'єкти промислової власності	2	2	6
5.	Правова охорона нетрадиційних об'єктів ПІВ	2	2	6
6.	Охорона авторського права і суміжних прав	2	2	6
7.	Економіка інтелектуальної власності	2	2	10
8.	Захист прав інтелектуальної власності та її призначення	2	2	10
Всього		16	16	58

*Примітка. Проведення видів занять здійснюється відповідно до графіку освітнього процесу

Порядок та критерії оцінювання	Викладач наводить таку інформацію: - - короткий опис форм поточного контролю та їх оцінювання; - короткий опис форми підсумкового контролю та її оцінювання; - порядок зарахування пропущених занять.
--------------------------------	--

Поточний і підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти

Порядок зарахування пропущених занять

№ змістового модулю	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1	8	8	усне обговорення питань (опитування), у т.ч. тих, які винесені на самостійне опрацювання	3	1	2	3	6
			перевірка вирішених	3	1	2	3	6

Основи інтелектуальної власності, Прогонюк Л.Ю.

2	22	22	практичних завдань					
			тестування у СДН Moodle	2	2	2	4	4
			захист доповідей, презентацій	1	3	4	3	4
			перевірка завдань, які винесені на самостійне опрацювання	3	1	2	3	6
			Модульна контрольна робота 1	1	3	5	3	5
			Разом по змістовому модулю	13			19	31
			усне обговорення питань (опитування), у т.ч. тих, які винесені на самостійне опрацювання	8	1	2	8	16
			перевірка вирішених практичних завдань	8	1	2	8	16
			захист доповідей, презентацій	1	3	4	3	4
			тестування у СДН Moodle	5	2	2	10	10
			перевірка завдань, які винесені на самостійне опрацювання	8	1	2	8	16
			Модульна контрольна робота 2	1	4	7	4	7
			Разом по змістовому модулю	31			41	69
Всього							60	100
Залік у вигляді усної співбесіди							10	15
Всього по дисципліні							60	100
Індивідуальна робота, у т.ч.:								
- участь у наукових конференціях, друк тез-доповідей							10	15
- участь у заходах неформальної освіти за наявності документального підтвердження							10	15
- індивідуальні завдання							2	8

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти, та шкала оцінювання –
екзамен**

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного

0-34	F	складання не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Відвідування занять є обов'язковим компонентом навчального процесу. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем курсу та деканатом. Пропущені лекційні, практичні заняття, незалежно від причини пропуску, здобувач вищої освіти відпрацьовує викладачеві курсу або згідно з графіко консультацій.		
7. Політика курсу	Визначається системою вимог, які викладач пред'являє до здобувача вищої освіти при вивченні дисципліни та ґрунтується на засадах академічної доброчесності. У процесі вивчення дисципліни використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; залікове модульне тестування та опитування; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; оцінювання результатів; студентські презентації та виступи на наукових заходах; бесіди та обговорення проблемних питань, методи дискусійного характеру (диспути, дискусії), робота в проблемних групах, індивідуальні консультації, іспит. Дотримання академічної доброчесності регламентується Кодексом академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.260.01–00.2018 затвердженого вченою радою МНАУ, протокол № 3 від 27.11.2018 р., та передбачає: - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використання методики досліджень і джерела інформації. Порушенням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти є: - академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства; - фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень; - списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання; - обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;	

- **хабарництво** - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

За порушення правил академічної доброчесності ЗВО можуть бути притягнуті до таких форм відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Організація навчального процесу здійснюється на основі відповідно до вимог Болонського процесу із застосуванням модульно-рейтингової системи оцінювання успішності студентів. Зараховуються бали, набрані при поточному контролі та індивідуальній роботі студентів. При цьому враховується присутність та активність студента на практичних заняттях.

Політика запізнення: ЗВО повинен з'являтися на заняття без запізнень, не допускаються регулярні запізнення на заняття (без поважних причин).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модульної роботи відбувається за наявності поважних причин

8. Інформаційні джерела

Базова література

1. Гірак Р. ГМО: сучасний стан проблеми [Електронний ресурс] // Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека. Режим доступу: <http://libr.rv.ua/ua/virt/116/> — Назва з екрана.

2. Право інтелектуальної власності : підручник / А.В. Аксютіна, Л.В. Межевська, О.В. Нестерцова-Собакарь та ін. ; ред. Т.В. Ярошевська. — Дніпро: ДДУВС, 2022. — 336 с.

3. Право інтелектуальної власності : підручник / Харитонов О.І., Харитонов Є.О., Ківалова Т.Є. — Київ: Юрінком Інтер, 2022. — 540 с.

4. Інтелектуальна власність. Підручник. Л.М. Попова, А.В. Хромов, І.В. Шуба. Харків, «Федорко», 2021, 262 с.

5. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко, Юрчишин О.Я. та ін., за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко; Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021, 356 с.

6. Гордієнко С. Г. Інформація, інновації, інтелектуальна власність та їх захист в Україні: досвід пізнання, проблеми розуміння та шляхи їх вирішення. Монографія. Київ : Юрінком Інтер. 2023., 772 с.

7. Басова, Ю. О. Патентознавство та ліцензування [Текст] : нав. посіб. / Ю. О. Басова, Г. М. Кожушко, І. В. Шурдук. — Полтава : ПУЕТ, 2019. — 165 с.

8. Коротюк, О. В. Право інтелектуальної власності [Текст] : наук.-практ. комент. до кн. IV ЦКУ / О. В. Коротюк. — Київ : ОВК, 2022. — 340 с.

9. Кепко, О. І. Захист інтелектуальної власності в контексті взятих на себе Україною міжнародних зобов'язань [Текст] / О. І. Кепко, В. О. Кепко // Економіка та держава. – 2020. – № 9. – С. 91-94.

10. Кудрей, С. О. Сучасні виклики Інтернету: інтелектуальна власність та авторське право [Текст] / С. О. Кудрей // Інформатика в школі. – 2020. – № 6. – С. 5-7.

Допоміжна література

1. Петков С.В., Копотун І.М., Коропатнік І.М., Алієв .В., Кривенко О.В., Ануфрієв М.І., Дубенко О.І., Золотарьова М.К. Новели законодавства України в період правового режиму воєнного стану. Практичний посібник - Київ : Видавничий дім "Професіонал", 2022. ; 250 с.

2. Фордзюн, Ю. І. Основи інтелектуальної власності [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. І. Фордзюн, В. М. Кабацій ; Мукач. держ. ун-т. – Київ : Кондор, 2018. – 208 с.

3. Попова, Л. М. Інтелектуальна власність [Текст] : підручник / Л. М. Попова, А. В. Хромов, І. В. Шуба ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків : Федорко М. Ю., 2021. – 262 с.

4. Базилевич, В. Д. Інтелектуальна власність [Текст] : підручник / В. Д. Базилевич – Київ : Знання, 2019. – 671 с.

5. Романадзе, Л. Д. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Д. Романадзе, П. М. Цибульов, О. О. Кулініч. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 424 с.

6. Хрідочкін, А. В. Енциклопедія інтелектуальної власності [Текст] : практ. посіб. / А. В. Хрідочкін, М. Ю. Віхляєв, А. А. Ломакіна. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 580 с.

7. Закон України «Про авторське право і суміжні права». Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» [Текст]. – Київ : Алерта, 2022. – 86 с.

8. Журавльов, Д. В. Авторське право та суміжні права в Україні. Їх захист та відповідальність [Текст] : практ. посіб. / Д. В. Журавльов, К. І. Чижмарь. – Київ : ЦУЛ, 2020. – 224 с.

9. Сорока, Н. С. Авторське право і суміжні права в інформаційному суспільстві: європейський досвід [Текст] : монографія / Н. С. Сорока – Харків : Право, 2019. – 334 с.

10. Кадетова, О. В. Угода про асоціацію України з Європейським Союзом в системі джерел права інтелектуальної власності [Текст] : монографія / О. В. Кадетова – Київ : Юрінком Інтер, 2019. – 334 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

3. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.

4. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал.

Законодавчо-нормативні акти

1. Конституція України, ст. 41. — К., 2007.

2. Цивільний кодекс України: станом на 20 січня 2006 р. — К., 2007.

3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. / О. В. Дзера (ред.). — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 831 с.

4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01 грудня 2022 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

5. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1994.

	— № 7. — Ст. 36. 6. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 р., із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 22 травня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 35. — Ст. 271. 7. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21 квітня 1993 р. (в редакції Закону від 02 листопада 2006 р.) // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 21 — Ст. 218. 8. Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів: Закон України від 5 листопада 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1998. — № 8. — Ст. 28. 9. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992 — № 12. — Ст. 165. 10. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України: від 10 лютого 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — № 9. — Ст. 56. 11. Правила складання, подання та розгляду заявки на реєстрацію топографії ІМС: Наказ МОН України від 18 квітня 2002. — № 260 // Офіційний вісник України. — 2002. — № 19. — Ст. 966. 12. Порядок сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності: Постанова КМУ від 23 грудня 2004 р. № 1716 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 51. — Ст. 3364. 13. Інструкція про порядок ознайомлення будь-якої особи з матеріалами заявки на об'єкт права інтелектуальної власності: Наказ МОН України від 22 квітня 2005 р. № 247 // Офіційний вісник України. — 2005. — № 19. — Ст. 1008.
9. Інтеграція здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами	Регламентується Положенням про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.279.01-00.2020 затвердженого вченою радою МНАУ. протокол № 6 від 25 лютого 2020 р.
10. Доступ до матеріалів навчання	— https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2963

Силабус навчальної дисципліни розроблено:

Доцент

(підпис)

Людмила ПРОГОНЮК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ
ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ І МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

«ПОГОДЖЕНО»

Декан факультету ТВППТ

Михайло ГИЛЬ

«25»

2024 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Дмитро БАБЕНКО

«26»

2024р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

освітньо-професійна програма

«Біотехнології та біоінженерія»

для здобувачів другого освітньо-наукового рівня 1-го року

очної (денної) форми навчання

на 2024-2025 навчальний рік

Освітній ступінь – Магістр

Галузь знань – 16 Хімічна інженерія та біоінженерія

Спеціальність 162 Біотехнологія та біоінженерія

Мова викладання – українська

Миколаїв
2024

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Біотехнології та біоінженерія», затвердженою Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 12.03.2024 р. (протокол №8), чинної згідно наказу по університету №33-О від 19.03.2024р.

Розробник програми: канд. юрид. наук, доцент Л.Ю. Прогонюк, Миколаївський національний аграрний університет.

Програма розглянута на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки МНАУ протокол № 11 від 13.06.2024 року.

Завідувач кафедри
д-р екон. наук, професор

Альона КЛЮЧНИК

Схвалено науково-методичною комісією факультету МНАУ протокол № 11 від 16.06.2022 року.

Голова науково-методичної комісії
канд. екон. наук, доцент кафедри
економіки підприємства

Ганна ТАБАЦКОВА

Анотація

Навчальна програма (методичні рекомендації) навчального „Основи інтелектуальної власності” призначається для фахівців напряму підготовки менеджмент (менеджмент зовнішньоекономічної діяльності), обліково-фінансового факультету, факультету технології виробництва і переробки продукції тваринництва, факультету механізації сільського господарства і підготовлена з урахуванням положень Цивільного кодексу України, який був прийнятий 16 березня 2003 р. і набрав чинності з 1 січня 2004 р., спеціального законодавства України про інтелектуальну власність, міжнародних конвенцій та договорів у сфері інтелектуальної власності та інших джерел права інтелектуальної власності.

Указом Президента України „Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні” від 27 квітня 2001 р. № 285/2001 вивчення курсу „Інтелектуальна власність” передбачено в усіх вищих навчальних закладах України. Така необхідність зумовлюється тим, що успішний розвиток будь-якої держави, суспільства в сучасних умовах неможливий без належної інтелектуалізації суспільно корисної діяльності. Так, інтелектуальна, творча діяльність визначає зміст і напрями соціально-економічного розвитку України.

З переходом від планової до ринкової економіки в умовах входження України до світової спільноти суттєво зросла роль в економічному та соціальному розвитку суспільства результатів розумової (творчої) праці людини, до яких відносять: винахід, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення, сорти рослин і породи тварин, комерційні таємниці, твори літератури і мистецтва, бази даних, комп'ютерні програми, фонограми та відеограми тощо. Ці та інші результати розумової праці мають назву „об'єкти права інтелектуальної власності”, або „інтелектуальну власність”.

Annotation

Curriculum (guidelines) training course "Intellectual property" is designed for professionals field of study Management (International Management), Accounting and Finance Department, faculty of technology of production and processing of livestock products, the Faculty of Agricultural Mechanization prepared and subject to the provisions of the Civil Code of Ukraine, which was adopted March 16, 2003 and came into force on 1 January 2004, special legislation of Ukraine on intellectual property, international conventions and treaties on intellectual property and other sources of intellectual property rights.

Decree of the President of Ukraine "On measures to protect intellectual property in Ukraine" dated April 27, 2001 p. № 285/2001 study course "Intellectual property" provided in all higher educational institutions of Ukraine. This need is due to the fact that the development of any state and society in modern conditions is impossible without proper intellectualization socially useful activity. Yes,

intellectual, creative activity determines the content and direction of socio-economic development of Ukraine.

With the transition from a planned to a market economy in Ukraine joining the international community has significantly increased role in economic and social development of the society of the results of intellectual (creative) labor rights, which include: invention, utility models, industrial designs, trademarks, geographical indications, varieties plants and breeds of animals, trade secrets, literary and artistic works, databases, computer programs, phonograms and videograms more. These and other results of intellectual labor are called "intellectual property rights" or "intellectual property."

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань: 16 Хімічна та біоінженерія

Освітня спеціальність: 162 «Біотехнології та біоінженерія»

Кваліфікація – магістр з біотехнологій та біоінженерії

Нормативна (або вибіркова) нормативна

Денна форма

Семестр – 1

Кількість модулів – 1

Кількість змістовних модулів – 2

Загальна кількість годин – 90/3

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:

Лекції – 16 год/0,5

Практичні заняття – 16 год/0,5

Самостійна робота – 58 год/3

Форма підсумкова контрольного заходу – екзамен

Короткий опис:

Зміни у змістовному наповненні програми.

Передбачені неформальні освітні заходи.

Передбачені інформальні освітні заходи.

Можливості набуття програмних результатів в умовах інклюзивної освіти.

Мовна підготовка - українська.

Форми навчання - денна.

Методи навчання – словесні та практичні методи.

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є вивчення та засвоєння студентами основних понять, інститутів, принципів та джерел правового регулювання відносин, пов'язаних із творчою, інтелектуальною діяльністю, як на національному, так і на міжнародному рівні. Цей навчальний курс покликаний сприяти поглибленому вивченню положень Цивільного кодексу України 2004 р. (книга IV), спеціального законодавства України про інтелектуальну власність: „Про авторське право і суміжні права”, „Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”, „Про охорону прав на промислові зразки” та ін., які мають не тільки теоретичне, а й практичне значення.

Інтегральна компетентність:

ІК... Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі біотехнології та біоінженерії, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності:

К07. Здатність захищати інтелектуальну власність, зокрема патентувати винаходи у біотехнології.

К 10. Здатність розробляти та реалізувати комерційні та науково-технічні плани і проекти в галузі біотехнології з урахуванням всіх аспектів вирішуваної проблеми, включаючи технічні, виробничі, експлуатаційні, комерційні, правові, питання охорони праці і навколишнього середовища.

К 16. Здатність застосовувати проблемно-орієнтовані методи аналізу та оптимізації біотехнологічних процесів, управління виробництвом та мати навички практичного впровадження наукових робіт.

Програмні результати навчання:

ПРО1. Вміти здійснювати патентний пошук, знаходити та обробляти необхідну науково-технічну інформацію, самостійно складати заявки на винахід.

ПРО2. Знати вітчизняне та міжнародне законодавство у сфері авторського права. Вміти захищати свою інтелектуальну власність та уникати порушення інтелектуальної власності інших осіб.

Передумови для вивчення дисципліни:

1. Правознавство.
2. Господарське право
3. Теорія держави та права
4. Трудове право

Очікувані результати навчання дисципліни

Завдання курсу:

Сформувати поняття інтелектуальної власності.

Ознайомитися з національним і міжнародним законодавством, що регулює відносини у сфері інтелектуальної власності, зокрема з підзаконними нормативними актами, що детально регламентують процедуру виявлення та охорони результатів творчості в Україні.

Вивчити історію виникнення авторського та суміжного права.

Визначити місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку держави.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати понятійний апарат права інтелектуальної власності, його систему й сутність, основні інститути та субінститути, особливості об'єктів та правового положення суб'єктів, порядок їх кваліфікації, правові форми використання майнових прав, розпорядження ними, підстави, способи та порядок захисту від контрафактних дій;

уміти визначати умови надання правової охорони, застосовувати чинне законодавство, аналізувати його недоліки, вирішувати проблемні ситуації, оформляти кваліфікаційні документи, складати цілісне уявлення про сучасні проблемні питання розвитку права інтелектуальної власності, оцінювати проблеми його теорії та практики з метою вироблення конкретних пропозицій по вдосконаленню окремих положень вітчизняного законодавства у цій сфері, правильно тлумачити положення нормативно-правових актів, розуміти механізми правозастосування та його особливості.

4. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

5. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

№	Тема	Всього	Лекції	Практ. зан.	Сам. роб.	Види ауд. роботи	Форми контролю
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль №1 Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини							
1	Поняття інтелектуальної власності	12	2	2	8	ЛК, ПЗ, ситуаційна задача	Тест № 1
3	Загальні положення про право інтелектуальної власності	14	2	2	10	ЛК, ПЗ, ситуаційна задача	Тест №2
	Всього за модулем №1		4	4	18		2 тести
Змістовий модуль №2 Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності							
4	Мета і принципи правової охорони	12	2	2	8	ЛК, ПЗ, аналіз ситуацій	Тест № 3
5	Охорона прав на об'єкти промислової власності	12	2	2	8	ЛК, ПЗ	Тест №4
6	Правова охорона нетрадиційних об'єктів ПІВ	12	2	2	8	ЛК, ПЗ, ситуаційний аналіз	Тест № 5
7	Охорона авторського права і суміжних прав	10	2	2	6	ЛК, ПЗ, ситуаційний аналіз	Тест №6
8	Економіка інтелектуальної власності	9	2	2	5	ЛК, ПЗ, рішення задач	Тест № 7
9	Захист прав інтелектуальної власності та її призначення	9	2	2	5	ЛК, ПЗ, ситуаційна задача	
	Всього за модулем № 2		12	12	40		5 тестів
	Всього	90	16	16	58		7 тестів

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

№	Види навчальної роботи	Години	Кредити
1	Лекції	16	0,5
2	Практичні заняття	16	0,5
3	Самостійна робота	58	2,0
4	Всього	90	3

6.3. ПЕРЕЛІК ТА КОРОТКИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ

Змістовний модуль 1 Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини

Перший модуль складається з двох тем, а саме: «Поняття інтелектуальної власності», „Загальні положення про інтелектуальну власність”.

Тема 1 Поняття інтелектуальної власності

Інтелектуальна власність як результат творчої діяльності. Інтелектуальна власність як право. Соціально-економічні стратегії в країнах світового товариства. Роль промислової власності у економічному розвитку. Авторське право і розвиток культури. Творчою працею людини створюються всі багатства суспільства. На Асамблеї держав-членів Всесвітньої Організації інтелектуальної власності було проголошено, що 21 століття стане століттям економіки, заснованої на знаннях, у якій інтелектуальна власність буде основною рушійною силою. Ст. 54 Конституції України гарантує кожному громадянину свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості.

Творчість – це цілеспрямована інтелектуальна діяльність людини, результатом якої є щось якісно нове, що відрізняється неповторністю, оригінальністю і суспільно-історичною унікальністю. Творчість властива будь-якій діяльності людини: технічній, художній, літературній, науковій, виробничій тощо. За Законом України “Про професійних творчих працівників та творчі спілки” від 7.10.1997 р. творчою діяльністю прийнято вважати індивідуальну чи колективну творчість професійних працівників, результатом якої є твір чи його інтерпретація, що мають культурно-мистецьку цінність.

Художня творчість – це творча діяльність, у процесі якої створюються художні образи за допомогою різноманітних виразних засобів: живопис, слово, музика, танець, фотографія або шляхом їх поєднання. Результатом такого роду діяльності є твори науки, літератури, мистецтва. **Технічна творчість** – це діяльність, що спрямована на пошук нових технічних або технологічних засобів вирішення завдань у будь-якій галузі господарювання. Її результатом можуть бути технічні пристрої, машини, механізми, інструменти, транспортні засоби, обладнання, споруди, нові речовини, рішення у сфері конструювання, нові способи та технології виробництва, досягнення селекції.

Інтелектуальна власність – це результати творчої діяльності.

Мета прийняття законів з охорони інтелектуальної власності:

- прагнення законодавчо оформити немайнові та майнові права творців на їхні твори і право суспільства на доступ до цих творів;
- заохочування творчості, поширення і застосування результатів творчої праці, а також сприяння вільній торгівлі в інтересах економічного та соціального розвитку.

При співвідношенні права власності та права інтелектуальної власності необхідно враховувати те, що це різні правові інститути, хоча вони й мають багато спільних рис.

При розгляді підстав виникнення прав на об'єкти інтелектуальної власності необхідно виділити два способи: виникнення права інтелектуальної власності та набуття права інтелектуальної власності.

Тема 2 .Загальні положення про право інтелектуальної власності.

Можна виділити наступні групи об'єктів права інтелектуальної власності,:

- об'єкти авторського права та суміжних прав, що межують з першими. До цієї групи відносять традиційні об'єкти авторсько-правової охорони – я наукові, літературні, художні твори. Українське законодавство відносить сюди також комп'ютерні програми та бази даних. До об'єктів суміжних прав належать виконання, фонограми та відеограми, передачі організацій мовлення;
- об'єкти промислової власності (об'єкти виключного права на результати творчої діяльності, використовувані у виробництві: винаходи, промислові зразки, корисні моделі, комерційна таємниця (ноу-хау);
- засоби індивідуалізації продукції, робіт, послуг (комерційні найменування, торговельні марки, географічні зазначення);
- нетрадиційні об'єкти інтелектуальної діяльності (сорти рослин і породи тварин, топографії інтегральних мікросхем).

Із практичної точки зору всіх суб'єктів права інтелектуальної власності можна поділити на дві групи — *первинних та вторинних суб'єктів права інтелектуальної власності*.

До **першої групи** належать первинні суб'єкти, які набули право інтелектуальної власності в результаті створення або державної реєстрації прав на об'єкт права інтелектуальної власності. До цієї групи слід, у першу чергу, віднести автора (творця), оскільки саме його інтелектуальний, творчий потенціал є тим джерелом, з якого народжується об'єкт права інтелектуальної власності. Тому саме за автором (творцем) законодавець закріплює і визнає, за загальним правилом, весь обсяг особистих немайнових і майнових прав інтелектуальної власності, що складають зміст права інтелектуальної власності.

Друга група суб'єктів права інтелектуальної власності — це вторинні суб'єкти права інтелектуальної власності. Вони самі нічого не створюють, але на підставі закону або договору набувають у встановленому порядку майнових прав інтелектуальної власності і, відповідно, визнаються суб'єктами права інтелектуальної власності.

Модуль 2 Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності

Другий модуль складається з шести тем, а саме: «Мета і принципи правової охорони», «Охорона прав в на об'єкти промислової власності», «Правова охорона нетрадиційних об'єктів», «Охорона авторського і суміжних прав», «Економіка інтелектуальної власності», «Захист прав інтелектуальної власності».

Мета модуля: Визначення мети та принципів правової охорони, вивчити порядок набуття прав на інтелектуальної власності, критеріїв охороноздатності, дострокове припинення дії патенту та визнання його недійсним, термінів дії прав, розгляд сутності нематеріальних активів, їх ознак та видів; способів передачі прав на об'єкти інтелектуальної власності;

визначення особливостей і порядку виплат за користування ліцензіями; визначення теоретичних основ та методичних підходів до оцінки об'єктів інтелектуальної власності, розгляд основних етапів процесу оцінки; управління інтелектуальною власністю, визначити поняття, способи, засоби та способи захисту права інтелектуальної власності...

Основні поняття модуля: мета та принципи правової охорони, комерціалізація прав, способи комерціалізації, поняття патенту, ліцензійний договір, нематеріальні активи, оцінка, підходи та методи оцінки вартості прав на ОІВ, авторське право, патентне право, суміжні права, об'єкти промислової власності.

Студент повинен знати: основні поняття модуля

Студент повинен вміти:

- визначати вид результату творчої діяльності та його відповідність вимогам, встановленим у законодавстві;

- складати та оформляти договірні документи про передачу та ліцензування прав, що витікають з охоронних документів,

- визначати вартість права на об'єкти інтелектуальної власності;

- визначати і фіксувати факт порушення прав власників чинних охоронних документів та заявників на об'єкти промислової власності;

- володіти термінологією, понятійним апаратом науки, загально-науковою та правничою методологією, користуватися спеціальною юридичною літературою, вміти застосувати норми права при моделюванні способів розв'язання конкретних юридичних ситуацій та рішенні задач;

- складати цілісне уявлення про сучасні проблемні питання розвитку права інтелектуальної власності, оцінювати проблеми його теорії та практики з метою вироблення конкретних пропозицій по вдосконаленню окремих положень вітчизняного законодавства у цій сфері;

- правильно тлумачити положення нормативно-правових актів, розуміти механізми правозастосування та його особливості.

Обрані методи: лекція, практичне заняття, тестування, самостійні завдання.

Тема 3. Мета і принципи правової охорони.

Мета правової охорони. Принципи правової охорони об'єктів інтелектуальної власності. Мета правової охорони – створити правовий механізм законного запобігання можливості актів „паразитування”, тобто безоплатного використання прав на ОІВ третіми особами з комерційною метою. Суть правової охорони ОІВ полягає у тому, що автор ОІВ отримує від держави виключні права на ОІВ, як правило, на визначений термін. Обсяг цих прав регламентується охоронним документом, що видається власнику прав на ОІВ. Власник, отримавши охоронний документ, відчуває себе впевнено, тому що його права охороняються законом, тобто державою. Тепер він може розкрити зміст свого ОІВ для всіх, щоб вони мали змогу використовувати його на

законних умовах, тобто виключно за дозволом власника прав з обов'язковим відрахуванням йому винагороди за такий дозвіл.

Тема 4. Охорона прав на об'єкти промислової власності

Необхідність правової охорони об'єктів інтелектуальної власності. Набуття прав на винаходи і корисні моделі. Варіанти рішень стосовно правової охорони. Умови патентоспроможності винаходу (корисної моделі). Порядок патентування. Строк дії патенту. Дострокове припинення дії патенту. Права власника патенту.

Набуття прав на промисловий зразок та географічне зазначення. Порядок отримання охоронного документу на промисловий зразок. Порядок отримання права на географічне зазначення. Набуття прав на торговельну марку. Порядок отримання охоронного документу на торговельну марку.

Тема 5 Охорона прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності

Охорона прав на сорти рослин, породи тварин, топографії інтегральних мікросхем, комерційні таємниці, наукові відкриття. Науковим відкриттям згідно зі ст. 457 ЦК України є встановлення невідомих раніше, але об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей і явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання. Наукові відкриття названі серед об'єктів інтелектуальної власності у ст. 2 Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності, підписаної у Стокгольмі 14 липня 1967 року. Їм присвячено також Женевський договір про міжнародну реєстрацію наукових відкриттів, підписаний 7 квітня 1978 р. Об'єктом відкриття можуть виступати закономірності, властивості та явища матеріального світу. Наукові відкриття можуть здійснюватися лише у галузях природничих наук. Введення особливої правової охорони комерційної таємниці зумовлене необхідністю охороняти законні інтереси учасників товарного обороту, які витрачають час, сили та кошти на розробку і впровадження передових технологій і методів ведення бізнесу, що їх не завжди можна захистити традиційними способами правової охорони. У структурі ЦК України норми, що стосуються комерційної таємниці як об'єкта права інтелектуальної власності, зосереджені у главі 46 „Право інтелектуальної власності комерційну таємницю”. До джерел правового регулювання відносин у цій сфері можна віднести також ГК України (ст. 162), закони України „Про інформацію”, „Про науково-технічну інформацію”, „Про захист від недобросовісної конкуренції”.

Тема 6 Охорона об'єктів авторського права і суміжних прав

Джерела права. Авторське право і суміжні права. Форми охорони авторських прав. Терміни охорони прав авторів. Охорона суміжних прав. Авторське право - це один з інститутів цивільного права, що регулює особисті немайнові та майнові відносини, пов'язані зі створенням і використанням творів літератури, науки і мистецтва, що мають творчий характер та виражені в будь-

якій об'єктивній формі (письмовій, усній, відеозапис тощо), щоб його можна було б сприймати, відтворювати. В об'єктивному розумінні авторське право як різновид права інтелектуальної власності, є цивільно-правовим інститутом, який регулює певну зовнішню і внутрішню споріднену категорію відносин, пов'язаних зі створенням і використанням творів науки, літератури і мистецтва.

У суб'єктивному розумінні авторське право - це сукупність прав, які належать конкретному автору або його правонаступникам та іншим суб'єктам авторського права, у зв'язку зі створенням і використанням твору науки, літератури і мистецтва. При розгляді питання про підстави виникнення суміжних прав необхідно враховувати, що ЦК України не передбачає процедури закріплення виникнення та здійснення суміжних прав. Ст. 451 ЦК України вказує на те, що суміжне право виникає у результаті факту виконання твору, виробництва фонограм або відеогам, оприлюднення програми (передачі) організації мовлення. Отже, можна говорити про те, що суміжні права виникають при створенні суміжного об'єкта автоматично, і для цього не потрібне виконання будь-яких дій або дотримання будь-яких формальностей. Не вимагають цього і для їхнього здійснення. Також необхідно розкрити зміст та сутність суміжних прав. Слід приділити особливу увагу підставам обмеження прав виконавців, виробників фонограм, відеогам та організацій мовлення. Суб'єкти суміжних прав також наділяються особистими немайновими та майновими правами інтелектуальної власності на об'єкти суміжних прав, які в свою чергу поділяються на виключні та не виключні. Студенту слід чітко відрізнити виключні суміжні права від не виключних.

Тема 7 Економіка інтелектуальної власності.

Особливості права інтелектуальної власності як товару. Інтелектуальна власність як нематеріальний актив. Комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності. Мета і основні способи комерціалізації. Поняття інтелектуального капіталу. Використання об'єктів права інтелектуальної власності у власному виробництві. Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства. Уступка прав на об'єкти інтелектуальної власності. Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності за ліцензійним договором, за договором комерційної концесії, за договором лізингу. Суть торгівлі ліцензіями. Види ліцензій. Ліцензійні договори. Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. Випадки, в яких необхідно визначати вартість. Підходи до визначення вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. Витратний підхід, порівняльний підхід, дохідний підхід. Методи оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності. Зв'язок між підходами і методами. Алгоритм розрахунку вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. Управління правами інтелектуальної власності. Життєвий цикл об'єкта інтелектуальної власності. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі його створення. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі набуття прав. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі використання прав. Управління об'єктом інтелектуальної власності на

етапі захисту прав. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі утилізації.

Тема 8. Захист прав інтелектуальної власності.

Юрисдикційна форма захисту. Неюрисдикційна форма захисту. Види порушення прав, що розглядаються в адміністративно-правовому порядку. Захист прав інтелектуальної власності у відповідності до кодексу України про адміністративні правопорушення. Захист від недобросовісної конкуренції. Захист прав при переміщенні через митний кордон України контрафактних товарів.

Цивільно-правовий порядок захисту прав. Порядок захисту порушених прав, встановлений кримінальним законодавством. Відповідальність за порушення прав, що передбачена Кримінальним кодексом України.

6.4. ПЕРЕЛІК ТА ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Поняття інтелектуальної власності (2 год.)

1. Поняття інтелектуальної діяльності та її результату.
2. Творча діяльність. Результати творчої діяльності.
3. Поняття інтелектуальної власності та її значення в сучасному суспільстві.
4. Власність та її види. Відмінності інтелектуальної власності від інших видів власності?
5. Право власності і право інтелектуальної власності: особливості та відмінності.
6. Правова природа особистих немайнових прав інтелектуальної власності?
7. Зміст майнових прав інтелектуальної власності?

Тема 2. Загальні положення про інтелектуальну власність (2 год.)

1. Розкрийте поняття об'єктів права інтелектуальної власності.
2. Охарактеризуйте об'єкти авторського права.
3. Різновиди суміжних прав.
4. Розкрийте поняття та зміст патентного права.
5. Об'єкти патентного права.
6. Охарактеризуйте нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.
7. Суб'єкти права інтелектуальної власності.

Тема 3. Мета і принципи правової охорони (2 год.)

1. Мета правової охорони. Переваги правової охорони ОІВ для право власника.
2. Сутність правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.
3. Різниця між правовою охороною і правовим захистом ОІВ.
4. Поняття патенту та його види.

5. Право на патент та його суб'єкти.
6. Заявка на видачу патенту. Основні вимоги такої заявки.
7. Дата подання заявки. Визначить пріоритет заявки.
8. Характеристика експертизи заявки.
9. Порядок видачі патенту.
10. Система державної охорони інтелектуальної власності.
11. Основні завдання та функції Державного департаменту інтелектуальної власності.
12. Охарактеризуйте діяльність органів державної влади, яка пов'язана зі сферою інтелектуальної власності.

Тема 4. Охорона прав на об'єкти промислової власності (2 год.)

1. Промислова власність: сфера застосування, види об'єктів та критерії охороноздатності.

2. Засоби індивідуалізації продукції, робіт, послуг: ознаки та критерії охороноздатності:

- суть права на комерційне найменування, суб'єкти, їхні майнові права на використання, припинення права;
- функції торгівельної марки, обсяг правової охорони, позначення, які не можуть бути зареєстровані як торговельна марка;
- види географічних зазначень, функції, права та обов'язки, що впливають з реєстрації географічного зазначення, підстави для визнання недійсним та припинення правової охорони.

3. Взаємовідносини суб'єктів права промислової власності: права, порядок передачі майнових прав.

Тема 5. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності (2 год.)

1. Характеристика компонування інтегральних мікросхем (ІМС):

- придатність та засвідчення набуття прав інтелектуальної власності на компонування інтегральних мікросхем;
- суб'єкти та їхні майнові права інтелектуальної власності на ІМС, строк чинності, визначення права недійсним.

2. Регулювання відносин щодо раціоналізаторської пропозиції в Україні:

- поняття, об'єкти та суб'єкти права на раціоналізаторську пропозицію;
- оформлення прав на раціоналізаторську пропозицію, видача свідоцтва;
- використання, порядок та підстави виплати винагороди за раціоналізаторську пропозицію.

3. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин:

- умови та порядок набуття права на сорт рослин, суб'єкти права;

- порядок державної реєстрації сорту рослин, породи тварин;
- види прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин, припинення чинності майнового права на сорт та визнання його недійсним.

4. Загальна характеристика інституту комерційної таємниці:

- поняття та ознаки комерційної таємниці, види інформації, що не можуть становити комерційну таємницю;
- суб'єкти та їхні майнові права на комерційну таємницю;
- способи одержання та охорона комерційної таємниці органами державної влади.

5. Право інтелектуальної власності н наукове відкриття:

- поняття та суб'єкти наукового відкриття;
- процедура оформлення прав на наукове відкриття;
- особисті немайнові та майнові права автора на наукове відкриття.

Тема 6. Авторське право і суміжні права. (2 год.)

1. Поняття, об'єкти та суб'єкти авторського права. Виникнення авторського права та умови надання правової охорони. Твори, які не є об'єктами авторського права.

2. Права авторів: особисті немайнові права, майнові права, права на службові твори, права співавторів. Обмеження та передача авторських прав.

3. Суміжні права: поняття, об'єкти та суб'єкти. Виникнення суміжних прав та умови надання правової охорони.

4. Права на об'єкти суміжних прав: особисті немайнові права, майнові права виконавців, виробників фонограм (відеограм), організації мовлення. Відчуження та передача суміжних прав.

5. Терmini дії авторського права та суміжних прав. Нерехід об'єктів авторського права у суспільне надбання.

Тема 7. Економіка інтелектуальної власності (2 год.)

1. Права на об'єкти інтелектуальної власності як товар.

2. Визначення та ознаки нематеріальних активів.

3. Порядок постановки об'єкту інтелектуальної власності на бухгалтерський облік.

4. Поняття і способи комерціалізації інтелектуальної власності.

5. Ліцензійний договір: структура, права й обов'язки сторін. Види ліцензійних договорів.

6. Порядок і методи оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності.

7. Управління правами інтелектуальної власності на різних етапах існування об'єкту інтелектуальної власності.

Тема 8. Захисту прав інтелектуальної власності та її призначення. (2 год.)

1. Система захисту прав інтелектуальної власності та її призначення.

2. Форми захисту права інтелектуальної власності.

3. Способи захисту права інтелектуальної власності.
4. Цивільно-правові та господарсько-правові способи захисту права інтелектуальної власності.
5. Кримінально-правовий порядок захисту права інтелектуальної власності.
6. Адміністративно-правовий порядок захисту права інтелектуальної власності.

1.

Всього

16 год

6.5. ТЕМИ, ФОРМА КОНТРОЛЮ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗАВДАНЬ, ЯКІ ВИНЕСЕНІ НА САМОСТІЙНЕ ОBOB'ЯЗКОВЕ ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота по курсу «Інтелектуальна власність» складає 56 год та включає: вивчення теоретичних питань за конспектами, підручниками, науково-методичним матеріалом, для виконання індивідуальних завдань

Тема 1. Поняття інтелектуальної власності (4 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Методи правового регулювання, які використовуються при регулюванні суспільних відносин у сфері інтелектуальної, творчої діяльності. (1 год.)

2. Обмеження права інтелектуальної власності передбаченні чинним законодавством. (1 год.)

Вирішити ситуації:

Завдання 1. СПД Р. звернувся з позовом до Господарського суду про визнання його автором фотокартки із зображенням міського парку, опублікованою у рекламно-інформаційній газеті, засновником якої є СПД М., і стягнути з СПД М. 8200 грн. компенсації за порушення авторського права та 10 000 грн. моральної шкоди.

Чи підвідомча дана справа господарському суду? (1 год.)

Завдання 2. При заснуванні товариства з обмеженою відповідальністю „Поліс” Шевченко в якості статутного внеску вніс свої права інтелектуальної власності — рукопис книг „Типові форми договорів у підприємницькій діяльності”, свої знання та професійні якості по організації та легалізації господарських товариств, оцінивши їх у 25 відсотків статутного доходу. Інші 75 відсотків були внесені іншими засновниками товариства з обмеженою відповідальністю „Поліс”. При цьому це було закріплено установчим договором та статутом. Товариство було у встановленому порядку зареєстровано і здійснювало свою статутну діяльність на протязі трьох років, після чого припинило діяльність. За той час вищезгадана книга хоча і була видана, але внаслідок її низького змістовного рівня та суттєвих помилок не реалізувалась. Співзасновники вимагали повернення їм їх внесків відповідно до внесених грошових та майнових внесків, їх розміру та форм. Шевченко також

претендував на частину майнових і стверджував, що на основі його інтелектуального потенціалу ТОВ успішно здійснювало свою діяльність, не мало боргів, співзасновникам виплачувались вчасно дивіденти. Але загальні збори відмовили в його вимозі, і він передав спір на розгляд суду.

Яке рішення повинен винести суд?

Які особливості інтелектуальних прав?

На цьому прикладі поясніть природу права інтелектуальної власності та їх види. Чи можна в якості статутних внесків вносити права інтелектуальної власності? (1 год.)

Тема 2. Загальні положення про інтелектуальну власність (4 год.)

Підготувати повідомлення з теми „Міжнародна система інтелектуальної власності” (2 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Характеристика сутності та структури промислової власності. (2 год.)

Питання для самоперевірки

1. Що таке інтелектуальна власність? Дайте визначення.

2. Назвіть складові матеріального права на об'єкти права інтелектуальної власності.

3. У чому полягає відміна права власності на об'єкти інтелектуальної власності від права власності на матеріальні об'єкти власності?

4. У чому полягає відміна особистого (морального) права на об'єкт інтелектуальної власності від майнового права на нього?

5. Чи всі результати інтелектуальної (творчої) діяльності є об'єктами інтелектуальної власності. Так чи ні?

6. Які об'єкти інтелектуальної власності є результатом технічної творчості? Яку назву носить ця група об'єктів і чому?

7. Які об'єкти інтелектуальної власності є результатом художньої творчості?

8. З яких двох груп складається право інтелектуальної власності?

Тема 3. Мета і принципи правової охорони (8 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Гносеологічні аспекти становлення та розвитку системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні. (2 год.)

2. Охарактеризуйте патентне відомство як учасника патентних відносин. (2 год.)

Вирішити практичні завдання.

Завдання 1. До юридичної фірми з захисту інтелектуальної власності «Крилов і Партнери» звернулася громадянка Мірошніченко, яка, на її думку, здійснила наукове відкриття, що описала у рукописі наукової праці з фізики. Громадянка Мірошніченко бажала отримати консультацію з приводу можливості отримання правової охорони результатів своєї творчої діяльності.

Підготуйте відповідь юрисконсульта фірми, звернувши увагу на такі питання:

1. Що може бути в даному випадку об'єктом правового захисту?
2. Які особисті та майнові права виникають у громадянки Мірошніченко і в силу яких юридичних фактів?
3. Якими мають бути дії громадянки Мірошніченко для отримання правової охорони своєї інтелектуальної власності?
4. Який державний орган вирішує питання охорони авторських прав на території України?
5. Вкажіть межі надання правової охорони на об'єкти інтелектуальної власності громадянки Мірошніченко. (2 год.)

Завдання 2. Група «ВВ» уклала з рекординговою компанією договір про випуск свого альбому. Через деякий час продюсер групи знайшов у магазині створений цією рекординговою компанією музичний збірник, до якого було включено окремі пісні групи «ВВ». Питання щодо можливості включення пісень групи до музичних збірок у договорі між групою та рекординговою компанією врегульовані не були.

1. Чи відносяться правовідносини, що склалися між групою та рекординговою компанією в результаті укладення договору, до авторських?
2. Чи мала право рекордингова компанія використовувати пісні групи при укладанні музичної збірки?
3. Які дії повинен вчинити продюсер для захисту інтересів групи?
4. Які вимоги має право висувати група? (2 год.)

Завдання 3. Громадянин Савченко, не будучи за професією

Тема 4. Охорона прав на об'єкти промислової власності (8 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Ноу-хау як специфічний об'єкт інтелектуальної власності. (1 год.)
2. Винахід та корисна модель: спільне та відмінне. (1 год.)

Питання і практичні завдання:

1. Продукт та процес як об'єкт винаходу.
2. Які можуть бути види промислового зразку?
3. Якими правами наділені патентні повірені?
4. В чому сутність експертизи на винахід, корисну модель, промисловий зразок?
5. Куди треба звернутися для отримання патенту?
6. Хто має право на отримання патенту?
7. Яким чином визначається відповідність винаходу винахідницькому рівню?
8. Яким чином встановлюється пріоритет заявки?
9. Чи може бути анульований патент?
10. Визначте нормативно-правову базу регулювання відносин в сфері комерційного найменування в Україні.
11. Визначте функції комерційного найменування.

12. Які з приведених нижче географічних вказівок є найменуваннями місць походження товарів:

- шампанське
- швейцарський сир
- криковські вина
- тульський пряник
- китайський фарфор
- коньяк

13. Підгрупи торговельних марок. Міжнародна марка.

14. Визначте порядок видачі свідоцтва на торговельну марку.

15. Визначте умови припинення дії свідоцтва на торговельну марку та визнання його недійсним.

16. Порівняйте визначення географічне зазначення та торговельної марки.

17. Як здійснюється охорона однакових географічних зазначень. (6 год.)

Тема 5. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності (8 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Характеристика об'єктів наукового відкриття. (2 год.)

2. Одержання правової охорони на компонування ІМС в іноземних державах. (3 год.)

Завдання 3. Податкова інспекція м. Євпаторія у червні 1999 р. порушила справу проти ТОВ «Ремпобуттехніка» про порушення законодавства про трансляцію програм мовлення через кабельну мережу колективного користування. У процесі провадження у справі було виявлено, що ТОВ спеціалізувалося на наданні послуг із колективного телебачення. Воно провело кабельну мережу, встановило спеціальну апаратуру, потужну антену і транслювало передачі інших телекомпаній, кінофільми та відеофільми, іншу відеопродукцію не маючи на те дозволів від виробників відеогам і телестудій.

Справа у квітні 2001 р. була передана до суду і в жовтні цього ж року розглянута Міським судом м. Євпаторія.

Потерпівші від дій ТОВ фізичні та юридичні особи цивільного позову не заявляли.

Які факти мають значення для правильної кваліфікації дій ТОВ?

Якими нормативними актами слід керуватися при веденні справи?

Яке рішення повинен винести суд? (3 год.)

Тема 6. Авторське право і суміжні права. (6 год.)

Рішення тесту № 6. (1 год.)

Вирішення ситуаційної задачі (1 год.)

Питання і практичні завдання:

1. У чому зміст права автора на авторське ім'я, авторство, оприлюднення твору та його відкликання. Права на захист репутації автора.

2. Розкрийте зміст майнових прав автора: на відтворення, імпорт, публічний показ, на надання в тимчасове користування та інші

3. Норми якого інституту права інтелектуальної власності застосовні для забезпечення правової охорони в наступних ситуаціях:

- фізична особа склала вірш;
- виконавець бажає випустити відео- і аудіокасети свого виконання;
- винайдений новий спосіб консервації продуктів;
- комерційна фірма хоче отримати право на використання створеною нею оригінальної упаковки;
- компанія турбується про те, щоб ніхто не міг використовувати при виробництві товарів її логотип.

4. Чи є об'єктом інтелектуальної власності диплом про вищу освіту?

5. Якщо громадянин України створив художній твір, які заходи необхідно зробити, щоб придбати на нього авторські права?

6. Чи є правомірним приготування блюд по рецептах з кулінарної книги або виготовлення моделі літака по кресленнях із спеціального журналу?

7. Чи виникають авторські права на фотографічні знімки, зроблені не професійним художником?

8. Які права виникають у наступних осіб:

- режисера – постановника спектаклю
- диригента
- виконавця музичного твору
- композитора?

9. У яких випадках виконавець втрачає право на розповсюдження запису свого виконання?

10. Хто вважається виробником фонограми? (4 год.)

Тема 7. Економіка інтелектуальної власності (10 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Право автора на плату за використання його твору. (2 год.)

2. Роль стандартів Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності щодо наявності, обсягу та використання авторських прав. (2 год.)

3. Охарактеризуйте суб'єктів та об'єктів ліцензійних угод. (2 год.)

4. Класифікація ліцензійних угод (2 год.)

5. Франчайзинг як спосіб ліцензування товарних знаків (2 год.)

6. Проблеми використання зарубіжного досвіду комерціалізації інтелектуальної власності в Україні.

Тема 8. Захисту прав інтелектуальної власності та її призначення. (10 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Характеристика законодавства України щодо захисту права інтелектуальної власності. (2 год.)

2. Характеристика понять „збитки за порушення права інтелектуальної власності” та „моральна шкода за порушення права інтелектуальної власності”. (3 год.)

1. Форми організації діяльності з реалізації інновацій. Державне підтримка інноваційного бізнесу (2 год.).

2. Проблеми використання нематеріальних активів підприємствами України (2 год.).

3. Продаж ліцензій. Платежі за використання ліцензій: їх види та особливості розрахунку розмірів винагороди (1 год.).

7. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ

Форма підсумкового контролю – залік.

Питання для практичних занять

1. Що таке інтелектуальна власність? Дайте визначення.
2. Назвіть складові матеріального права на об'єкти права інтелектуальної власності.
3. У чому полягає відміна особистого (немайнового) права на об'єкт інтелектуальної власності від майнового права на нього?
4. Чи всі результати інтелектуальної (творчої) діяльності є об'єктами інтелектуальної власності. Так чи ні?
5. Які об'єкти інтелектуальної власності є результатом технічної творчості? Яку назву носить ця група об'єктів і чому? Які об'єкти інтелектуальної власності є результатом художньої творчості?
6. З яких двох груп прав складається право інтелектуальної власності?
7. Що таке "копрайт" і що він охороняє?
8. Який термін охорони винаходів в Україні? Який термін охорони авторського (майнового) права в Україні? Який термін охорони немайнових (особистих) прав авторів в Україні?
9. Що стало причиною появи Статуту королеви Анни - першого закону про копійт?
10. Наведіть основні переваги і недоліки системи охорони інтелектуальної власності в СРСР.
11. Яким Законом України вперше результати інтелектуальної власності були визнані об'єктами права власності? Коли в Україні був прийнятий пакет законів, що склав основу спеціального законодавства у сфері інтелектуальної власності? Назвіть ці закони.
12. Які ви знаєте об'єкти промислової власності? Перерахуйте нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.
13. Які результати творчої діяльності відносяться до об'єктів авторського права, а які – до об'єктів суміжних прав?
14. Що таке винахід, корисна модель, промисловий зразок?
15. Яку функцію виконує торговельна марка?
16. У чому полягає різниця між об'єктами авторського права і суміжних прав?
17. Хто може бути суб'єктами інтелектуальної власності? Чи є в Україні держава суб'єктом права інтелектуальної власності?
18. Які складові системи інтелектуальної власності в Україні ви знаєте?
19. Які ви знаєте громадські організації у сфері інтелектуальної власності?
20. Що представляє собою міжнародна система інтелектуальної власності? Скільки діє міжнародних договорів, що адмініструються ВОІВ, і до скількох із них приєдналася Україна? Назвіть по три основних міжнародних договори, що відносяться до об'єктів промислової власності та до об'єктів авторського права і суміжних прав.

21. Який статус і яка структура Всесвітньої організації інтелектуальної власності? Які функції виконує Всесвітня організація інтелектуальної власності?
22. Яка мета правової охорони? У чому полягає сутність правової охорони об'єктів інтелектуальної власності? Які переваги дає правова охорона ОІВ правовласнику?
23. В чому полягає різниця між правовою охороною і правовим захистом ОІВ?
24. Які принципи правової охорони ОІВ? У чому полягає принцип охороноспроможності ОІВ? У чому полягає принцип виключності прав на ОІВ?
25. Що таке патент? У чому полягає процедура надбання прав на винахід?
26. Що є об'єктом винаходу, корисної моделі, промислового зразка?
27. Які критерії охороноздатності для винаходів, корисних моделей і промислових зразків?
28. У чому полягає критерій новизни для винаходу?
29. У чому полягає процедура правової охорони об'єктів промислової власності? Які терміни правової охорони об'єктів промислової власності?
30. На основі яких підстав дія охоронного документу на об'єкт промислової власності може достроково припинятися цілком чи частково?
31. В чому полягає правова охорона раціоналізаторської пропозиції?
32. Які об'єкти інтелектуальної власності охороняються авторським правом, а які – суміжними правами? Який термін правової охорони об'єктів суміжних прав?
33. Чи має силу патент України на території інших держав? В чому полягає процедура набуття прав громадянами України на об'єкти промислової власності за кордоном? У відповідності до яких конвенцій здійснюється охорона авторських і суміжних прав у світі?
34. Чому існують відмінності між юридичним і економічним термінами служби об'єкта права інтелектуальної власності?
35. Які Ви знаєте основні способи комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності?
36. Які Ви знаєте види ліцензійних договорів, ліцензійних платежів?
37. У чому полягає різниця між правовою охороною і правовим захистом інтелектуальної власності?
38. Назвіть, будь-ласка, які Ви знаєте категорії спорів щодо права інтелектуальної власності?
39. Дайте, будь-ласка, характеристику юрисдикційної і неюрисдикційної форм захисту права інтелектуальної власності.
40. В яких органах здійснюється загальний порядок захисту права інтелектуальної власності? В яких органах здійснюється спеціальний порядок захисту права інтелектуальної власності?
41. Спори між якими суб'єктами права інтелектуальної власності розглядаються в господарських судах? Спори між якими суб'єктами права інтелектуальної власності розглядаються в судах загальної юрисдикції? У чому полягає адміністративний порядок захисту права інтелектуальної власності?
42. Які існують типові види адміністративних стягнень за порушення права інтелектуальної власності? У чому полягає цивільно-правовий спосіб захисту права інтелектуальної власності?
43. Що може вимагати власник права на об'єкт інтелектуальної власності від порушника при розгляді спору у судовому порядку?
44. Який термін позову існує для застосування цивільно-правових санкцій за порушення права інтелектуальної власності?
45. Коли настає кримінальна відповідальність за порушення права інтелектуальної власності? Який максимальний розмір штрафу за порушення права інтелектуальної власності може бути визначений в рамках кримінальної відповідальності і на чію користь перераховуються ці кошти за рішенням суду? Який максимальний термін позбавлення волі передбачений законодавством України за порушення права інтелектуальної власності?

1. Поняття права інтелектуальної власності. Відмінності об'єктів права інтелектуальної власності від об'єктів права власності.

2. Інститути права інтелектуальної власності. Їх коротка характеристика.

3. Особисті і майнові права суб'єктів інтелектуальної власності.

4. Способи і порядок захисту патентних прав.

5. Умови патентоспроможності винаходу.

6. Права й обов'язки патентовласника: поняття і характеристика.

7. Комерціалізація інтелектуальної власності як складова обігу інтелектуального капіталу.

8. Поняття, об'єкти та суб'єкти авторського права. Виникнення авторського права та умови надання правової охорони.

9. Охорона об'єктів промислової власності. Патенти: види, умови надання, терміни дії.

10. Ліцензійний договір: структура, права й обов'язки сторін. Види ліцензійних договорів.

11. Поняття та ознаки раціоналізаторської пропозиції. Оформлення раціоналізаторської пропозиції.

12. Порівняйте визначення географічне зазначення та торговельної марки.

13. Поняття та види промислових зразків. Оформлення промислового зразка.

14. Суб'єктивні суміжні права, їх зміст і межі.

15. Суб'єкти права інтелектуальної власності.

16. Розкрийте поняття об'єктів права інтелектуальної власності?

17. Які органи, що входять до системи державної охорони інтелектуальної власності, ви можете назвати?

18. Розкрийте спільні та відмінні ознаки авторського та патентного прав.

19. Які об'єкти інтелектуальної власності охороняють авторським правом? Які твори не є об'єктом авторського права?

20. Співавторство. Види співавторства.

21. Охарактеризуйте сутність та структуру промислової власності.

22. Чим відрізняється винахід і корисна модель?

23. Розкрийте найважливіші характеристики промислового зразка як об'єкта інтелектуальної власності.

24. Назвіть умови реєстрації торговельної марки.

25. Чим відрізняється „комерційне найменування” від „торговельної марки”.

26. Назвіть випадки припинення чинності патенту. В яких випадках патент визнається недійсним?

27. Охарактеризуйте сутність та призначення найменувань місць походження товарів.

28. Чим відрізняється наукове відкриття від винаходу

29. Які ознаки характеризують охороноздатність раціоналізаторської пропозиції.

30. Як відбувається оформлення прав на раціоналізаторську пропозицію.

31. У чому особливість охорони топологій інтегральних мікросхем.

32. Охарактеризуйте комерційну таємницю як об'єкт інтелектуальної власності.

33. У чому полягають критерії охороноздатності сорту рослин, породи тварин. Який строк чинності прав на сорт рослин, породи тварин.

7.1. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

34. Поняття права інтелектуальної власності. Відмінності об'єктів права інтелектуальної власності від об'єктів права власності.

35. Інститути права інтелектуальної власності. Їх коротка характеристика.

36. Особисті і майнові права суб'єктів інтелектуальної власності.

37. Способи і порядок захисту патентних прав.

38. Умови патентоспроможності винаходу.

39. Права й обов'язки патентовласника: поняття і характеристика.

40. Комерціалізація інтелектуальної власності як складова обігу інтелектуального капіталу.

41. Поняття, об'єкти та суб'єкти авторського права. Виникнення авторського права та умови надання правової охорони.

42. Охорона об'єктів промислової власності. Патенти: види, умови надання, терміни дії.

43. Ліцензійний договір: структура, права й обов'язки сторін. Види ліцензійних договорів.

44. Поняття та ознаки раціоналізаторської пропозиції. Оформлення раціоналізаторської пропозиції.

45. Порівняйте визначення географічне зазначення та торговельної марки.

46. Поняття та види промислових зразків. Оформлення промислового зразка.

47. Суб'єктивні суміжні права, їх зміст і межі.

48. Суб'єкти права інтелектуальної власності.

49. Розкрийте поняття об'єктів права інтелектуальної власності?

50. Які органи, що входять до системи державної охорони інтелектуальної власності, ви можете назвати?

51. Розкрийте спільні та відмінні ознаки авторського та патентного прав.

52. Які об'єкти інтелектуальної власності охороняють авторським правом? Які твори не є об'єктом авторського права?

53. Співавторство. Види співавторства.

54. Охарактеризуйте сутність та структуру промислової власності.

55. Чим відрізняється винахід і корисна модель?
56. Розкрийте найважливіші характеристики промислового зразка як об'єкта інтелектуальної власності.
57. Назвіть умови реєстрації торговельної марки.
58. Чим відрізняється „комерційне найменування” від „торговельної марки”.
59. Назвіть випадки припинення чинності патенту. В яких випадках патент визнається недійсним?
60. Охарактеризуйте сутність та призначення найменувань місць походження товарів.
61. Чим відрізняється наукове відкриття від винаходу?
62. Які ознаки характеризують охороноздатність раціоналізаторської пропозиції.
63. Як відбувається оформлення прав на раціоналізаторську пропозицію.
64. У чому особливість охорони топологій інтегральних мікросхем.
65. Охарактеризуйте комерційну таємницю як об'єкт інтелектуальної власності.
66. У чому полягають критерії охороноздатності сорту рослин, породи тварин. Який строк чинності прав на сорт рослин, породи тварин.

7.2. РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА З ДИСЦИПЛІНИ ТА СХЕМА ПОТОЧНОГО ТА ЗАКЛЮЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

За всі види робіт впродовж семестру (тести, опитування, контрольні роботи, реферати, тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 36 до 60 балів.

Критерії та форми оцінювання роботи здобувачів вищої освіти

№ Змістового модулю	Форма контролю	Кількість заходів	оцінка		сума	
			min	max	min	max
1	- тестування	1	3	4	3	4
	- відповіді на дискусійні питання					
	- виконання практичного завдання	3	1	1,5	3	4,5
	- самостійна робота	3	1	2	3	6
2	- тестування	1	3	4	3	4
	- відповіді на дискусійні питання					
	- виконання практичного завдання	4	1	1,5	4	6
	- самостійна робота	2	1	2	2	4
3	- тестування	1	3	4	3	4
	- відповіді на дискусійні питання					
	- виконання практичного завдання	3	1	1,5	3	4,5
	- самостійна робота	3	1	2	3	6

	- самостійна робота	2	1	1,5	2	3
	Поточний контроль				36	60
Іспит		1			24	40
Разом з дисципліни		x	x	x	60	100

Здобувачі вищої освіти, що набрали менше 36 балів до сесії не допускаються. До складання іспиту такі можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
64 - 74	D	задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гірак Р. ГМО: сучасний стан проблеми [Електронний ресурс] // Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека. — Режим доступу: <http://libr.rv.ua/ua/virt/116/> — Назва з екрана.
2. Гойчук О.І. Продовольча безпека. Монографія. — Житомир: Полісся, 2004. — 348 с.
3. Ресит О. П., Сердюк О. В. Сільське господарство України і світовий продовольчий ринок (1861–1914 рр.) : Монографія. — К.: Ін-т історії України НАН України, 2011. — 365 с.
4. Губенко В.І. Механізм зовнішньоекономічної діяльності АПК: процеси, тенденції та розвиток. — Біла Церква, 2002. — 261 с.
5. Кандиба А.М. Зовнішньоекономічна діяльність: Навчальний посібник. — К.: Аграрна наука, 2001. — 262 с.
6. Міжнародний агробізнес: Навч. посібник. — За ред. проф. Сіваченка І.Ю. — К.: ЦУЛ, 2003. — 208 с.

Допоміжна

7. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения. — М., 1999.
8. Бойко В.І. Україна і ринок: зовнішньоекономічні аспекти - К.: ІАЕ УААН, 2000. — С. 309-312.
9. Бойко В.І., Норманський М.І., ланя В.В. Ринок продовольства. — К.: ІАЕ УААН, 1995. — 278с.
10. Бураковський І.В. Теорія міжнародної торгівлі. — К., 1996.
11. Власов В.І. глобальна продовольча проблема. — К., 2001. — 506с.
12. Галушко В.П. Економіка світового сільського господарства. — К.: НАУ, 1996. — 514с.
13. Фесина А.А. Зовнішньоекономічна діяльність АПК: стан, перспективи розвитку. — К.: ІАЕ УААН. 1999. - 64с.
14. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств : [підручник] / В.Г. Андрійчук. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К. : КНЕУ, 2002. — 624 с.
15. Гофман М.О. Економічна сутність аграрного ринку / М.О. Гофман [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.pdaa.edu.ua/sites/default/files.
16. Козик В.В. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини / В.В. Козик [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://readbookz.com/pbooks/book-37/ua/chapter-1920>.

Ресурси мережі Інтернет

17. Офіційний сайт Верховної Ради України. — Режим доступу : <http://www.portal.rada.gov.ua>.
18. Офіційний сайт Державної служби статистики України. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Програму розробив:

Доцент

Людмила ПРОГОНЮК